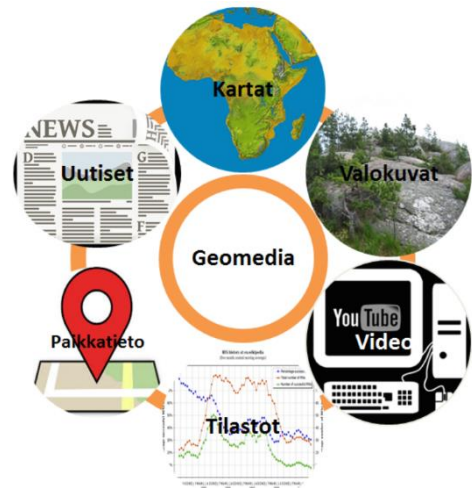

Geomedia

Geomediaksi voidaan kutsua kaikkea sanallista tai visuaalista informaatiota, mikä kuvaa paikkaan tai alueeseen sidottua maantieteellistä tietoa. Tämä sisältää muun muassa maantieteellisiä aiheita kattavat uutiset, valokuvat ja videot, joissa on esimerkiksi paikannimi tai muu sijaintitieto, kartta- ja paikkatietosovellukset sekä paperikartat. Geomediaa on myös esimerkiksi maantieteellistä tietoa sisältävät diagrammit tai tilastot, jotka kuvaavat tiettyyn paikkaan liittyvää tietoa. Myös sinä käytät ja tuotat geomediaa arjessasi esimerkiksi, kun pelaat Pokemon Go:ta tai julkaiset geotäätyn kuvan sosiaalisessa mediassa.

Geomediataitojen merkitys

On hyvä muistaa, että geomedia on aina jonkun tuottamaa. Koska geomediaa esiintyy niin paljon yhteiskunnassa ja arjessamme, sen lukemista ja tuottamista on tärkeä osata ja ymmärtää, jotta pystyy tunnistamaan millaisia sanomia geomedian kautta yritetään välittää. Joskus geomedialla voidaan yrittää johtaa harhaan tai muuttaa ihmisten käsityksiä tapahtumista tai ilmiöistä, esimerkiksi ilmastonmuutoksesta tai konflikteista. Etenkin kun kyseessä on jokin arka aihe, kuten konflikti tai hasardi, eri tahot saattavat haluta hallita miten muut ymmärtävät tilanteen, ja voivat sen takia tahallisesti tuottaa harhaanjohtavaa tai suoraan väärää tietoa levittävää geomediaa.

On siis hyvä pitää mielessä, että jokaiseen geomediatyöskentelyn päävaiheeseen liittyy päätöksiä siitä millaisen "tarinan" geomedialla kertoo tai millaisen viestin lähettää. Kun seuraavan kerran näet jonkun geomedia-aineiston ja haluat arvioida sen luotettavuutta, voit palauttaa geomediatyöskentelyn päävaiheet mieleesi, ja miettiä seuraavia kysymyksiä:

1. Kuka aineiston on tuottanut ja miksi?
2. Mitä aineistoa geomedian luomiseen on käytetty? (Ja mitä on jätetty käyttämättä?)
3. Miten aineistoa on muokattu ennen julkaisua? Ovatko aineiston esittämät väittämät totta?
4. Kenelle kyseinen geomedia on suunnattu ja mitä piilotarkoituksia sen takaa voi mahdollisesti löytyä?

Arvioimalla kohtaamiesi geomedioiden luotettavuutta, voit suojata itseäsi disinformaatiolta ja harhaanjohtavalta medialta. Näin pystyt paremmin tekemään omiin johtopäätöksiisi ja tietoon perustuvia päätöksiä.

Lähde: Hokkinen, J., Muukkonen, P. & Hynynen, L. (2023). Kriittinen geomedialukutaito. CRITICAL-hanke. <https://storymaps.arcgis.com/stories/0b07e2261700470aac2eefb5c94813cf>

Mittakaavat kartoissa

Mittakaava ilmaisee kartalta mitatun välimatkan suhteen luonnossa olevaan vastaavaan välimatkaan.

Kartoissa ilmenevä suhdeluku kertoo siis missä suhteessa kartalla esitetyt etäisyydet vastaavat etäisyyksiä oikeassa ympäristössä. Esimerkiksi mittakaava 1:25 000 tarkoittaa, että 1 cm kartalla vastaa 25 000 senttimetriä maastossa.

Janamittakaavan avulla nähdään suoraan, millainen tietty etäisyys kartalla on. Tällöin viivoittimella pystytään helposti laskemaan etäisyys.

Janamittakaava

0 500 m

1 cm kartalla vastaa
250 metriä luonnossa

Suhdelukumittakaava

1 : 25 000

1 cm kartalla vastaa 25 000 senttimetriä eli
0,25 kilometriä luonnossa.

25 000 cm = 250 m
= 0,25 km

Kartoissa käytetään eri mittakaavoja eri ilmiöiden esittämiseen. Pienimittakaavainen kartta (esim. 1:250 000) kuvaa isoa aluetta, esimerkiksi valtion karttaa. Maailmankartoissa voidaan käyttää esimerkiksi 1:30 miljoonaa suhdetta.

Suurimittakaavaisella kartalla kuvataan tarkemmin yksityiskohtia. Kaupungin karttaa voidaan kuvata suurimittakaavaisella kartalla, käyttäen esim. 1:20 000 suhdelukumittakaavaa. Peruskartoissa ja maastokartoissa käytetään usein 1:20 000 tai 1:50 000 suhteita.

Pienimittakaavainen kartta

Suurimittakaavainen kartta